

2018

REZULTATI NATEČAJA ZA OTROKE OSNOVNIH ŠOL

MODRO-ZELENA MESTA

OPIS NATEČAJA IN REZULTATOV:

Pod častnim pokroviteljstvom **predsednika Republike Slovenije, Boruta Pahorja**, in v sodelovanju s **Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo UL, Oddelkom za okoljsko gradbeništvo in Muzejem za arhitekturo in oblikovanje (MAO)**, smo na **ICRO - Inštitutu za celostni razvoj in okolje** letos že 21. leto organizirali **nacionalni likovno – literarni in raziskovalni natečaj VODNI DETEKTIV**, katerega namen je doseči večje poznavanje vodne tematike med osnovnošolsko mladino. Tema letošnjega natečaja je bila **»MODRO-ZELENA MESTA«**, katere namen je doseči večje poznavanje povezanosti vode z mestom z vidika globalnih klimatskih sprememb in s tem povezanimi poplavami, sušami in drugimi pojavi ter predvsem s tem, kako naša mesta in način življenja prilagoditi novim danostim življenja na Zemlji.

Tema je povezana s prilagojenostjo naših mest in drugih naselij na izzive prihodnosti, ki jih prinašajo globalne klimatske spremembe. Naša mesta na to niso pripravljena, saj se soočamo z vse bolj intenzivnimi vremenskimi pojavi, vse obsežnejšimi poplavami in hkrati s hudo poletno vročino in sušo. Zato se bodo morala spremeniti in preplesti z zeleno-modro infrastrukturo.

Dejstvo je, da se klimatske spremembe vsako leto bolj intenzivno kažejo tako s poplavami, kot tudi s sušami, ki počasi spreminjajo našo krajino ter naše razumevanje naravnih procesov vezanih na vodo v krajini. V povezavi s tem se spreminja tudi arhitektura tako v merilu mesta kot tudi v merilu stavbe. Mesto in krajino vse bolj prepleta zeleno-modra infrastruktura, ki je nosilka številnih funkcij od katerih je ena pomembnejših tudi zadrževanje vode v krajini (v sušni dobi) in kontrolirano kompenziranje škodljivega delovanja poplavnih voda na grajeno strukturo mesta (v času poplav).

Fokus natečaja je zato sodobno mesto, ki na probleme, s katerimi se bo v prihodnosti vse bolj soočalo, ni

prilagojeno. Učence skušamo spodbuditi k razmišljanju o možnih posledicah klimatskih sprememb na razvoj mesta, če klimatskih sprememb ne vzamemo resno, pa tudi na spremembe fizične strukture mesta, če klimatske spremembe vzamemo zelo resno, z vizijo prihodnosti v letu 2070 ali celo 2120.

EU Komisija je leto 2018 razglasila za evropsko leto kulturne dediščine. Prav v kontekstu naše kulturne dediščine lahko najdemo številne dobre prakse, ki so se jih posluževali že naši predniki, ki so živeli na območjih poplav ali na območjih pomanjkanja vode. Stare vasi v osrednjem delu Slovenije so bile postavljene na pred vodo varnih lokacijah (ki jih običajno tudi dandanes poplavna voda ne zalije). Na območjih pomanjkanja vode so naši predniki zbirali deževnico za pitje in zalivanje vrtov. Na Ljubljanskem barju so gradili koliščarske hiše. Kmetje iz okolice Ljubljane so se celo tako dobro prilagodili na negotove vremenske razmere, da so imeli nekaj njiv na prodnih ravninah Save, nekaj njiv pa na Barju. Če je bilo mokro leto, so jim njive na propustnih prodnih ravninah bogato obrodile, če pa je bilo sušno leto, so imeli obilen pridelek na barju.

Tudi v današnjem času moramo najti načine, kako živeti z vodo, to je z viški vode v obliki poplav, kot tudi s pomanjkanjem vode in sušami. Človek bo moral spremeniti način gledanja na mesto, odprti prostor, na krajino, na naravo, ki je vedno bila radodarna in je omogočala življenje in tudi sedaj je, le razumeti jo moramo in se naučiti živeti z njo, ne pa s svojim delovanjem rušiti osnovnih zakonov narave.

OPIS REZULTATOV:

Natečaja se je letos udeležilo **30 šol** iz vse Slovenije in nekaj več kot **1120 učencev**, ki so pod vodstvom **49 mentoric in mentorjev** izdelali **veliko najrazličnejših projektov**.

Ločeno smo ocenjevali likovno-literarne projekte in raziskovalne projekte, ločeno pa smo ocenjevali tudi po

starostnih skupinah – po triadah, tako da je natečaj potekal v skupno **šestih kategorijah**.

Med prispelimi izdelki je bilo letos dosti več literarno likovnih izdelkov kot raziskovalnih projektov.

Večino prispevkov so izdelale večje skupine otrok oziroma celotni razredi, krožki ali celo večje skupine. V veliki meri je šlo za timsko delo, kjer so si otroci razdelili posamezne dele naloge. Posebno priznanje zaslužijo tudi prispevki učencev iz izobraževalne ustanove s prilagojenim učnim programom, z izjemno kvalitetnim likovno-raziskovalnim prispevkom.

Med likovno-literarnimi izdelki so se učenci večinoma naloge lotili tako, da so predhodno proučili tematiko. Posamezna dela so izstopala tako po vsebinski, kot tudi po oblikovni plati. Posebej naj izpostavimo odlični zgodbi najmlajših »Modro – zeleni Kras« iz OŠ Dutovlje in »Jure najde rešitev« iz OŠ Bistrica.

Domišljijski spis Superjunakinja rešuje Goriška brda pred poplavo in sušo so četrtošolci OŠ Alojza Gradnika Dobrovo, POŠ Kojsko plastično predstavili tudi skozi dovršeno maketo, medtem ko so v prepletanju kvalitetnih likovnih del (risba, kolaž, mozaik) bili učenci OŠ Ivana Roba zazrti v prihodnost.

V zadnji triadi pa izstopajo likovno izjemni kolaži opremljeni s poezijo (OŠ Alojza Gradnika Dobrovo) in literarna pripoved »Zemlja (ne) odpušča« petih devetošolcev OŠ Mengeš, ki so raziskovalni proces vpletli v odlična zgodbo, ki jo odlikuje tudi lep literarni jezik.

Izstopajo tudi posamezniki zadnje triade z izbrušenim jezikom (Kazimir Plesničar, OŠ Milana Šuštaršiča) in tenkočutno liričnostjo (Lana Trtnik, OŠ Sostro).

Za raziskovalne projekte je letos značilno večje število anket, ki so jih pripravili v vseh starostnih skupinah. Zanimalo jih je predvsem kako dobro prebivalci poznajo tematiko povezano s pomanjkanjem vode, poplavami in o vedenju ljudi o tem kaj je modro-zelena infrastruktura mesta. Večina raziskovalnih projektov je bila zelo sistematično zastavljenih, z jasno opredeljenimi pričakovanji (hipoteze), ki se jih je primerjalo z dobljenimi rezultati (analiza), na podlagi katerih so bile izpeljane zaključne ugotovitve.

V veliki večini projektov je raziskovalno delo vključevalo terensko delo, zlasti analiziranje stanja, zbiranje gradiva z interneta, v veliki meri pa tudi izvajanje eksperimentov in pripravo maket. Večinoma so raziskovalni projekti opremljeni tudi z bogatim slikovnim gradivom.

Vodni detektivi so se razpisane teme »lotili« na zelo različne načine.. Največ so raziskovali v domačem okolju.

Člani ekološkega krožka O.Š. Janka Modra iz Dola pri Ljubljani so celostno obravnavali svoje lokalno območje preko analize in anket gradnje hiš svojih staršev in prilagoditve na vremenske razmere, zgodovinsko so obravnavali naselja v odnosu do varnosti pred poplavami in rezultate primerjali z današnjim časom, kar so prikazali tudi z modeli.

Omenimo še raziskavo OŠ A. T. Linhart iz Radovljice, kjer so raziskovali vode Gorenjske (Bled, Bohinj, Radovna, Sava...) tako z vidika kakovosti vode, vodnega okolja kot tudi poplavne varnosti. Učenci OŠ Jožeta Moškriča v Ljubljani pa so pripravili zanimive inovacije za mesto prihodnosti (npr. bakterijska elektrarna...). Posebej naj izpostavimo še arhitekturno zelo zanimive predloge mesta prihodnosti šestošolk.

Vodni detektivi, hvala vam!

Kljub temu, da je za dober skupinski izdelek potrebno kar precej usmerjanja in spodbujanja s strani mentorjev, pa smo v prispelih izdelkih le izjemoma prepoznali občutnejšo pomoč s strani učiteljev. V vsakem primeru so nas praviloma bolj prepričali izdelki, ki so na iskren način izkazovali otroško domišljijo, njihov način razmišljanja ter ustvarjanja.

Ob zaključku natečaja Vodni detektiv na temo »Modro-zelena mesta« lahko potrdimo, da so nas Vodni detektivi še enkrat presenetili s svojimi raznolikimi, domiselnimi, igrivimi likovno-literarnimi izdelki ali izčrpnimi raziskovalno zastavljenimi projekti. S svojim delom so pogosto pokazali tudi na aktualne probleme v svoji okolici ter šoli in javnosti dali pobudo za njihovo reševanje.

ZAKLJUČNA PRIREDITEV IN NAGRADE:

Priznanja smo letos nagrajenim poslali po pošti. Zaključno prireditev natečaja **VODNI DETEKTIV 2018** smo letos izjemoma predstavili na **oktober 2018**, saj bo prireditev potekala hkrati z odprtjem **razstave ŽIVETI Z VODO v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje**, kjer bodo predstavljeni tudi vsi nagrajeni in pohvaljeni prispevki, kakor tudi izbor ostalih prispevkov. O zaključni prireditvi boste obveščeni naknadno.

IZBOR NAJBOLJŠIH VODNIH DETEKTIVOV:

Strokovno komisijo, ki je izbrala najboljše prispevke so sestavljali: dr. Mojca Šraj in dr. Nataša Atanasov (obe Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo, Oddelek za okoljsko gradbeništvo), Natalija Lapajne in Špela Šubic, obe kustosinji v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje (MAO) ter mag. Marta Vahtar (ICRO Domžale). **Podelili smo sedem prvih nagrad, tri druge nagrade in sedem posebnih priznanj** za dela, ki so izstopala s kakovostjo in izvirnostjo pristopa k reševanju zastavljenih naloge. Kadar smo bili v dvomih, smo dali prednost skupinskemu delu, saj je osnovni cilj akcije ozaveščanje čim širše skupnosti.

PODPORA AKCIJI:

Akcijo smo letos izvedli v sodelovanju z **Muzejem za arhitekturo in oblikovanje (MAO)**. Nenazadnje pa naj poudarimo, da akcija ne bi uspela brez požrtvovalnega dela mentorjev, ki so k sodelovanju pritegnili številne mlade.

REZULTATI NATEČAJA VODNI DETEKTIV 2018

1. TRIADA – NAGRAJENI LITERARNO LIKOVNI IZDELKI		
ŠOLA	MENTOR	Opis izdelka in opombe
1. Nagrada OŠ Dutovlje	Neža Pahor, Valentina Novič, Tina Ostrovska	Učenci tretjih razredov so raziskovali pomen vode na Krasu in o tem, kako se bodo ljudje spoprijeli z globalnimi okoljskimi spremembami in v zvezi s tem pripravili zgodbo, ki poveže pripoved o zgodovini odnosa človeka do vode na Krasu vse od izsekavanja gozdov za gradnjo Benetk pa tja v prihodnost, ko bodo ljudje z različnimi tehničnimi inovacijami lovili vodo iz zraka.... Svoja spoznanja so strnili v knjigi <i>Modro – zeleni Kras</i> , z odlično likovno opremo v mešani tehniki (flomaster, trganka in akvarel).
2. Nagrada OŠ BISTRICA	Irena Japelj	Ilustrirana pravljica v obliki zgibanke <i>Jure najde rešitev</i> je vsebinsko prepričljiva, saj detektira ključne probleme sodobnega mesta in poda mnoge rešitve po zgledu dobrih primerov v tujini.
Pohvala OŠ Alojza Gradnika Dobrovo, POŠ Kojsko	Katarina Golob in Ivanka Škerlj	Učenci 3. c razreda so na inovativen način pripravili zgodbo v mešani tehniki in jo povezali v knjigo. Vsebinsko so obravnavali zbiranje deževnice, namakalni sistem, smeti v vodotoku, poglobljanje struge...
2. TRIADA – NAGRAJENI LITERARNO LIKOVNI IZDELKI		
ŠOLA	MENTOR	Opis izdelka in opombe
1. Nagrada Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo, POŠ Kojsko	Alenka Stres	Četrtošolci v domišljjskem spisu Superjunakinja rešuje Goriška brda pred poplavo in sušo, nadgradijo z izjemno maketo. Superjunakinja poda pet utemeljenih idej, s kompleksnim sistemom modro-zelene infrastrukture (zbiralniki, črpalke, čistilne naprave, senzori na sončno energijo...), ki jih mesto uresniči in s tem prepreči poplavo in se uspešno spopada s sušo.
2. Nagrada Osnovna šola Ivana Roba Šempeter pri Gorici, POŠ Vrtojba	Suzana Koncut	Domišljjska pripoved: Vrtojba leta 2120, ki so jo pripravili učenci petega razreda izstopa v prepletanju kvalitetnih likovnih del (risba, kolaž, mozaik) s futuristično naravnano zgodbo. Pred poplavami se bodo zavarovali s hišami na stebrih, nekatere naj bi bile celo vodoodporne, mesto bo prepredeno s steklenimi tuneli. Na strehah hiš bodo obdelovalne njive...
Pohvala Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo	Lidija Vodopivec, Viljana Bric, Ivanka Škerlj	Učenci 6. razredov so obravnavali samooskrbo, zbiranje deževnice, uporabo vodnjakov, studencev, izkope za mlake in razmišljali o prilagojenosti svojega kraja na izzive prihodnosti. Izdelali so tudi veliko maketo, kjer so svoja spoznanja integrirali v vizijo Goriških Brd v prihodnosti.
Pohvala Osnovna šola Franceta Bevka Tolmin, PŠ za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami,	Irena Vidmar	Učenci druge in tretje triade so pripravili plakat, s pogledom na svoje mesto Tolmin, kjer živijo v sožitju s poplavo; ljudje hodijo v škornjih in se s pametnim ravnanjem prilagajajo naravi. Gre za likovno zanimiv tridimenzionalen izdelek v mešani tehniki.
3. TRIADA – NAGRAJENI LITERARNO LIKOVNI IZDELKI		
ŠOLA	MENTOR	Opis izdelka in opombe
1. Nagrada Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo	Lidija Vodopivec, Viljana Bric, Ivanka Škerlj	Kolažni tisk z naslovom »Klimatske spremembe – rešitve za boljšo prihodnost« predstavlja 40 izdelkov vezanih v knjigo, kjer vsak od njih prikazuje različne naravne procese: tornado, poplavo, dež, neurje, sušo, itd. Risbam so dodane tudi pesmi, ki ponazarjajo obravnavan naravni proces in posledice. Celota je odlična tako vsebinsko, kot likovno in literarno.
1. Nagrada Osnovna šola Mengeš	Draga Železnikar	Pet devetošolcev je pripravilo literarno pripoved z naslovom »Zemlja (ne) odpušča«, v kateri so predstavili Aneja in Roka, ki sta pripravljala govorni nastop v šoli na temo »Globalno segrevanje in njegove posledice«. V zgodbi je tematika odlično predstavljena skozi pogovore obeh junakov z družinskimi člani in prijatelji. Raziskovalni proces je prikazan z izjemnim literarnim jezikom.
Pohvala Osnovna šola Milana Šuštaršiča Ljubljana	Marija Murenc	Zanimivo razmišljanje sedmošolca Kazimirja Plesničarja v prispevku Zaščitna kupola nad mojim mestom, kjer kritično razmišlja o sedanjem svetu in tehnološkem napredku ter smelo gleda v prihodnost in predlaga tako tehnološke kot družbene rešitve.
Pohvala OŠ Sostro	Simona Hribar Kojc	S pesmijo Trkam na vest Lana Trtnik iz 9. razreda opozori svoje vrstnike na celovito problematiko voda v mestu. Pesem je grafično umeščena v fotografijo Ljubljane in odraža zelo kreativen likovno literarni pristop.
1. TRIADA – NAGRAJENE RAZISKOVALNE NALOGE		

SPOROČILO ZA JAVNOST: VODNI DETEKTIV 2018

ŠOLA	MENTOR	Opis izdelka in opombe
1. Nagrada Osnovna šola Šmihel, Podružnica Birčna vas	Mojca Pirc, Vida Šter, Barbara Vidic	Tretješolci so raziskovali Zeleno in sivo mesto na podlagi prebrane knjige Zeleni otok in sivi otok, kjer so ljudje z različnimi pogledi na razvoj mesta ustvarili svoje mesto - eni so ga v celoti pozidali, drugi pa so ohranili zelenega. Učenci so napravili vrsto eksperimentov, izdelali so makete, kjer so preizkušali vplive poplav na posamezno mesto. Svoja razmišljanja o vizijah mesta prihodnosti so izrazili v risbi, spisih in pesmih. Celovito izdelan raziskovalni in likovno literarni projekt.
2. TRIADA – NAGRAJENE RAZISKOVALNE NALOGE		
ŠOLA	MENTOR	Opis izdelka in opombe
2. Nagrada OŠ Šmartno v Tuhinju	Marija Frontini	Učenci šestih razredov so izvedli anketo med prebivalci o težavah povezanih s pomanjkanjem vode, poplavah in o vedenju ljudi o tem kaj je modro-zelena infrastruktura mesta. Dobili zanimive rezultate, ki so jih predstavili sistematično in pregledno. Ugotavljajo, da ljudje pojem modro-zelena mesta poznajo, v kolikor pa ga niso, je njihova raziskovalna naloga pripomogla k ozaveščanju.
Pohvala OŠ Bežigrad	Lili Mahkovič	Raziskovalna naloga četrtošolcev (4.b) vsebuje zgodovinski pregled suš, ujem in poplav. Njihov predlog je Ljubljano preurediti v male Benetke (vodo speljati po betonskih koritih po mestu, na strehah urediti vrtove, itd.).
3. TRIADA – NAGRAJENE RAZISKOVALNE NALOGE		
ŠOLA	MENTOR	Opis izdelka in opombe
1. Nagrada OŠ Janka Modra Dol pri Ljubljani	Tatjana Tomašič, Romana Vrhovec, Mojca Tkalec Zoran, Tatjana Cvelbar, Nina Nadu	Učenci ekološkega krožka so v raziskovalni nalogi celovito obravnavali tematiko modro zelenega mesta. Obravnavali so vpliv klimatskih razmer na poljščine in tudi, kako so se njihovi starši z gradnjo lastnih hiš prilagodili na vremenske razmere, naselja nekoč in danes v odnosu do varnosti pred poplavami, kar so prikazali tudi z modeli oz. maketo. Izvedli so tudi anketo kako se vremenske razmere kažejo v našem vsakdanjem življenju.
1. Nagrada Osnovna šola Jožeta Moškriča, Ljubljana	Sabina Mattersdorfer	Sedmošolci so pripravili nekaj inovacij za mesto prihodnosti: varčen WC z uporabo deževnice za splakanje, zelene strehe, rastlinske čistilne naprave, bakterijsko elektrarno in še več pretežno arhitekturnih rešitev na zastavljeno temo. Še posebej zanimiva sta predloga bakterijske elektrarne v sklopu Centralne čistilne naprave Ljubljana in na Barju. Preprost model takšne elektrarne so tudi zgradili in preizkusili. Šestošolki Mojca Marolt in Maja Kitek sta v delu Detektiv narave predstavili zanimivo arhitekturno rešitev mesta prihodnosti.
Pohvala OŠ A.T.Linharta, Radovljica	Nina Ražen in Mojca Čadež	Raziskovalna naloga, ki so jo izvedli 7., 8. in 9. razredi. Raziskali so vode Gorenjske (Bled, Bohinj, Radovna, Sava...) tako z vidika kakovosti vode, vodnega okolja kot tudi poplavne varnosti. Na začetku so po skupinah postavili vrsto hipotez, ki so jih v procesu raziskovalnega dela dokazali ali pa ovrgli.

SODELUJOČE ŠOLE

OŠ A.T.LINHARTA, Radovljica
 OŠ ALOJZA GRADNIKA, Dobrovo
 OŠ ALOJZA GRADNIKA, Dobrovo, POŠ Kojsko
 OŠ BELOKRANJSKEGA ODREDA, Semič
 OŠ BEŽIGRAD, Ljubljana
 OŠ BISTRICA, Tržič
 OŠ DORNBERK, Dornberk
 OŠ DUTOVLJE, Dutovlje
 OŠ FRANCA ROZMANA-STANETA, Ljubljana
 OŠ FRANCETA BEVKA, Tolmin, PŠ za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami,
 OŠ IVANA CANKARJA, Ljutomer
 OŠ IVANA ROBA Šempeter pri Gorici, POŠ Vrtojba
 OŠ IVANA ROBA, Šempeter pri Gorici, POŠ Vogrsko
 OŠ JANKA MODRA, Dol pri Ljubljani
 OŠ JOŽETA MOŠKRIČA, Ljubljana
 OŠ KAJETAN KOVIČ, Radenci
 OŠ KOMEN, Komen
 OŠ MENGEŠ, Mengeš
 OŠ MILANA ŠUŠTARŠIČA, Ljubljana
 OŠ MLADIKA, Ptuj
 OŠ PODBOČJE, Podbočje

OŠ RODICA, Domžale
 OŠ SOSTRO, Ljubljana Dobrunje
 OŠ STRANJE, Stahovica
 OŠ ŠKOFJA LOKA – MESTO, Škofja Loka
 OŠ ŠMARTNO V TUHINJU, Šmartno v Tuhinju
 OŠ ŠMIHEL, Šmihel, POŠ Birčna vas
 OŠ TRZIN, Trzin
 OŠ VOJNIK, Vojnik
 OŠ ZADOBROVA, Ljubljana - Polje

ICRO – Inštitut za celostni razvoj in okolje in Muzej za arhitekturo in oblikovanje (MAO)

<https://www.facebook.com/vodni.detektiv/> / <http://vodni-detektiv.si/>

Tel: (041) 731-328 E-mail: marta.vahtar@icro.si / E-mail: izobrazevanje@mao.si